

Waarom ik koos voor de VU&ID in plaats van voor de SP?

| Mieke Van Haegendoren

De overstap van politici naar een andere partij is geen nieuw verschijnsel, maar de afgelopen jaren is het in Vlaanderen opvallend toegenomen. Het fenomeen is zeker voor een goed deel te wijten aan verschuivingen en onzekerheden in het politiek bestel, die in de Belgisch-Vlaamse context een eigen karakter vertonen. Dát het gebeurt, wekt dus geen verbazing meer. Maar al de gevallen zijn anderzijds niet aan elkaar gelijk. Zo is de overstap van Mieke Van Haegendoren van de SP naar de VU&ID speciaal opgevallen, te meer omdat er in dit geval geen sprake kan zijn van opportunisme. Daarom heeft de redactie van het VMT Mieke Van Haegendoren gevraagd de motieven van deze overstap toe te lichten.

Men zegt dat politiek niets met emotie te maken heeft. Daar is natuurlijk niets van aan. Ik heb nergens zoveel emoties, vriendschap, woede, ontgoocheling, haat... gezien als in de politiek.

Het was, vanop afstand gezien, emotie die mij in het begin van de jaren zestig tot het socialisme bracht, en dit vooral naar aanleiding van de staking om de eenheidswet. Het was ook de tijd van de Cubaanse revolutie, Che Guevara, de oorlog in Vietnam enzovoort...

Ik kwam nochtans uit een Vlaams-nationaal nest. Mijn vader was Verbondscommissaris van het VVKS, het Vlaams Verbond der Katholieke Scouts, en hij kwam zwaar in aanvaring met kardinaal Van Roey omdat hij deze beweging wilde uitbouwen als een onafhankelijke organisatie, los van klerikale en Belgicistische betutteling. In het na-oorlogse België was dit voor de katholieke overheid onbespreekbaar en onaanvaardbaar.

Mijn vader was nadien de oprichter van de pluralistische Stichting Lodewijk de Raet, die – op zijn tijd vooruit – vlaamsgezinden van verschillende strekkingen samenbracht.

Als katholiek was hij vooral verdraagzaam en humanist. Ik herinner me nog hoe hij woedend de kerk verliet ter gelegenheid van een donderpreek tegen het rijksonderwijs. Hij stuurde ons trouwens naar het officieel onderwijs, in volle schoolstrijd. Ik vermoed dat dit de reden is waarom ik, hoewel vrijzinnig, nooit strijdend ben geworden op dat vlak: ik heb weinig persoonlijke ervaringen gehad met godsdienstige onverdraagzaamheid. Ik heb dan ook nooit de behoefte gevoeld mij tegen iets of iemand af te zetten als “ongelovige”.

Ik vermoed dat mijn vader heimelijk tevreden was toen hij vaststelde dat zijn dochter socialist werd; hij had daarnaast wél de grootste moeite

met het feit dat ik daarbij ook mijn traditioneel geloof vaarwel zegde.

Politiek engagement was iets wat wij met de paplepel gevoerd kregen. Ieder van ons deed dit op zijn manier; de familiefeesten leken vaak op debaterende clubs. Voor mij concreet betekende het dat ik lid werd van de socialistische beweging in al zijn toonaarden, en dat ik mij actief engageerde in haar vrouwenbeweging, haar vakbond en haar partij. Er is geen volkshuis in Limburg waar ik niet geweest ben, jarenlang stapte ik iedere 1 mei op in de stoet. Regelmatig ontmoet ik nog militanten van SVV, ABVV en SP uit die jaren.

De laatste 10 jaar ontstond stilaan een vervreemding

Enkele jaren geleden heb ik mijn lidmaatschap bij het ABVV niet meer vernieuwd. Ik ben nochtans een vurig pleitbezorger van sociaal overleg, en ben ervan overtuigd dat de vakbonden een essentieel onderdeel vormen van de democratie.

Maar het ABVV kon mij nog moeilijk voldoende bekoren opdat ik lid zou zijn gebleven. De druppel die voor mij de emmer deed overlopen was een zoveelste spoorstaking, enkele jaren geleden. Ik kwam 's avonds toe in Brussel Noord. Ik vergeet nooit het hallucinante beeld van de overvolle gangen, mannen en vrouwen, moe, niet wetend of, wanneer, van welk spoor hun trein zou kunnen vertrekken. Na veel geharrewar een overvolle trein vinden, die tenminste al tot Leuven zou rijden; blijven staan "in the middle of nowhere" om de trein naar Hasselt/Luik /Genk te zien passeren; een uur wachten in Leuven te midden van de chaos. Ik wist niet wat ik me toen nog moest voorstellen van

"solidariteit". Gelukkig waren er enkele niet-solidaire treinwachters om de gestrande reizigers in de mate van het mogelijke verder te helpen.

Dit verhaal is natuurlijk emotioneel, en past niet binnen het discours van een politiek tijdschrift. Maar het geeft wel aan dat «solidariteit» en «klassenstrijd» een vorm van «new speak» kunnen zijn,

namelijk een middel om groepsegoïsme en corporatisme te verdoezelen. Want wie was solidair met wie? De niet-stakers met de reizigers. En wie voerde strijd tegen wie? De stakers tegen de reizigers, beiden «uitgebuide arbeiders».

Andere argumenten dreven mij eveneens weg van het ABVV:

- Het ABVV is op dit ogenblik het slachtoffer van zijn successen in het verleden: het is bij uitstek een vakbond die aansloeg bij arbeiders uit de grote bedrijven van de secundaire sector, en de bedrijfscultuur ademt nog deze rekrutering. Het ABVV heeft zeer veel moeite om zich te richten naar de nieuwe werknemers in de nieuwe beroepen en de nieuwe sectoren: KMO, tertiaire sector, vrouwen, jongeren. Veel meer dan het ACV komt het ABVV daarom over als oubollig.

- Arbeidsverhoudingen in de 21ste eeuw zullen gekenmerkt zijn door overleg, dat meer en meer gedecentraliseerd zal verlopen, zoekend naar een moeizaam compromis tussen de belangen van werkgevers en -nemers. Voor het ABVV is het blijkbaar erg moeilijk zich aan te passen aan deze nieuwe bedrijfscultuur, omdat zijn discours nog vaak polariserend is.

Het vakbondswezen in de openbare dienst ademt eerder corporatisme dan solidariteit: men verdedigt het "statuut", met als gevolg dat meer en meer contractuelen worden aangeworven, met minder sociale rechten. Het is paradoxaal: een contractuele werknemer in de openbare dienst vertegenwoordigt een veel hogere loonkost (namelijk de sociale zekerheidsbijdragen van de werkgever zijn veel hoger onder

andere als gevolg van de pensioenbijdrage), maar de werknemer krijgt hiervoor veel minder terug (met name een beduidend lager pensioen). Nog concreter: twee werknemers in de openbare dienst, een statutair en een contractueel doen hetzelfde werk, maar de eerste ontvangt op loopbaanbasis een hoger loon (namelijk zijn hoger

---

Politiek engagement was iets wat wij met de paplepel gevoerd kregen. Ieder van ons deed dit op zijn manier; de familiefeesten leken vaak op debaterende clubs. Voor mij concreet betekende het dat ik lid werd van de socialistische beweging in al zijn toonaarden, en dat ik mij actief engageerde in haar vrouwenbeweging, haar vakbond en haar partij.

pensioen), geniet meer sociale rechten (namelijk vastheid van betrekking). De contractuelen zijn voornamelijk jongeren en vrouwen. Onder de vlag van de solidariteit, en de slogan "handen af van ons statuut" verdedigen de bonden het smalste corporatisme.

Ondanks mijn sympathie voor vakbonden en mijn overtuiging dat vakbonden meer dan ooit nodig zijn, heb ik toch met mijn voeten gestemd, en mijn lidmaatschap niet vernieuwd. Met enkele jaren vertraging kreeg ik hetzelfde onbehaaglijke gevoel ten aanzien van de SP: ondanks mijn sympathie voor het socialisme, was ik niet meer gemotiveerd om mijn lidmaatschap voor de SP te vernieuwen. De veer brak na de uitspraak in het Augusta-schandaal, en de wijze waarop de SP hierop reageerde. In 1995 had ik – zij het met enige aarzeling – nog de oproep ondertekend "De SP is nodig". Het Augusta-schandaal was nog niet in zijn eindfase, en misschien was de SP wel het slachtoffer van één of ander complot. Maar nu weten we beter: de SP ontving geld van een wapenhandelaar, deelde het uit aan bepaalde bevriende arrondissementen en politici om hun kiescampagne te voeren. Toen ze hiervoor veroordeeld werd, verklaarde ze doodleuk: "We gaan over tot de orde van de dag, en wie nog vragen heeft, is een arrivistisch onbenul of een kreupel paard". Voor mij heeft de SP hiermee op onaanvaardbare wijze een grens overschreden: het is niet alleen alsof Greenpeace zou gesponsord worden door Shell, maar bovendien arrogant zou zeggen: "So what?"

Andere argumenten dreven mij eveneens weg van deze SP:

– Vooreerst is de SP de emanatie van een brede beweging en een *machtige zuil*. Het grote voordeel is natuurlijk dat zij onderdelen van haar programma inderdaad kan realiseren; het nadeel is dat het zeer moeilijk, zometertijd onmogelijk is om ideeën door te drukken die de belangen van onderdelen van de zuil zouden kunnen schaden. Dit is natuurlijk het euvel van de drie traditionele par-

tijen, en bij de CVP vermoedelijk nog meer dan bij de SP. Het resultaat is een spontane "behoudendheid". Ik kom terug op het voorbeeld van de spoorstakingen. In de meeste Europese landen, zelfs in Italië, bestaat een wetgeving die de stakingsmodaliteiten regelt voor de openbare diensten. Het gaat hier uiteraard niet om een fnuiken van het stakingsrecht, wel om een regulering ervan om de schade voor de burger te beperken. In België bestaat die wetgeving wel voor de privé-sector, niet voor de openbare.

– Al sinds de jaren tachtig weten we dat de sociale zekerheid grondig zal moeten hervormd worden om de vergrijzingsstormen van de 21ste eeuw te doorstaan. Het ontbreekt hier de SP (maar ook de CVP) aan moed om dit bouwwerk aan te passen aan de behoeften van de volgende eeuw. Men weet dat de werknemerspensioenen de facto evolueren naar een basispensioen, als gevolg van de verhoging van de minima, de royale berekening van de gelijkgestelde dagen en de uitkeringsplafonds, en toch blijft men zeer aarzelend ten aanzien van de systematische uitbouw van extralegale pensioenen. In Zweden, toch geen conservatief

land, begint men stilaan, binnen het wettelijk stelsel, een vorm van kapitalisatie op te bouwen. In België moet hierover het eerste woord nog vallen. Dit is jammer, want een pensioenhervorming is altijd een maatregel op lange termijn. Zij moet bovendien acceptabel zijn voor de meerderheid van de bevolking, wat betekent dat een ruim maatschappelijk debat eraan vooraf moet gaan.

– Men weet ook allang dat ziekteverzekering en kinderbijslag de vorm zouden moeten aannemen van een volksverzekering, betaald uit algemene middelen, en toegankelijk voor iedere burger, afgezien van zijn status als werknemer, zelfstandige of ambtenaar. Op dit ogenblik gebeurt de financiering immers door bijdragen op arbeid, waardoor niet alleen de loonkost hoog wordt, maar waardoor de inhoud van het recht (hoogte van de uitkering, en dekking van het risico) bepaald wordt door de status van de betrokkene. Dit is onrechtvaardig en onefficiënt. Het is bij-

---

Al sinds de jaren tachtig weten we dat de sociale zekerheid grondig zal moeten hervormd worden om de vergrijzingsstormen van de 21ste eeuw te doorstaan. Het ontbreekt hier de SP (maar ook de CVP) aan moed om dit bouwwerk aan te passen aan de behoeften van de volgende eeuw.

voorbeeld toch lachwekkend dat in de ziekteverzekering minder dan 1 op 2 personen bijdragen betaalt, en 1 op 2 persoon ten laste is. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat wanneer iemands statuut als "persoon ten laste" verandert (bijvoorbeeld als gevolg van een scheiding) zijn sociale bescherming in geval van ziekte verandert. Aan een eventuele volksverzekering hangen echter twee politieke hangijzers: het zou een eerste stap kunnen zijn naar defederalisering. Dit ligt zeer moeilijk voor de PS, en dus staat de SP op de rem. Bovendien wordt het dan moeilijk verdedigbaar dat het beheer van deze diensten zou moeten gebeuren door zogenaamde sociale parastatalen, namelijk de sociale partners, zoals nu het geval is. Een volksverzekering zou leiden tot een vermindering van de greep van de vakbonden op deze onderdelen van sociale bescherming. Dit wil de SP (en ook de CVP) zijn zuilgenoten niet aandoen, en dus stopt de discussie.

- De SP heeft de grote verdienste gehad ervoor te zorgen dat er bescherming was voor wie niet meer kon werken omdat hij oud, invalide of werkloos was. Maar zij maakt van bescherming betutteling, een hangmat in plaats van een trampoline. België kent ongeveer de laagste activiteitsgraden: ouderen worden te jong uitgestoten, de activiteitsgraad van de vrouwen ligt laag, jongeren moeten te lang wachten vooraleer ze aan de bak kunnen komen. België heeft de verdienste zeer weinig armen te hebben, maar er zijn te veel armoede- en werkloosheidsvalen, die mensen in afhankelijkheid houden.

- Het intellectuele debat in de SP wordt te vaak gesmoord in tabellen en cijfers. De SP heeft vele jaren geleden gekozen voor de uitbouw van een professionele studiedienst, het SEVI. Deze studiedienst is goed geleid, zijn medewerkers zijn van een hoog niveau en hij is een kweekschool voor toekomstige parlementairen en kabinetsmedewerkers. Dank zij het SEVI slaagt de SP erin goed doordachte dossiers voor te bereiden en te verdedigen. Maar het SEVI is ook slachtoffer van zijn eigen succes. De professionalisering heeft immers geleid tot het terugdringen van de inbreng van de vrijwilliger: in de commissies vindt men alleen de professionals, de parlementairen, de vertegenwoordigers van de zuilorganisaties en af en toe een verloren gelopen mili-

tant of vrijwilliger. Van een open debat en creatief denken is nog nauwelijks sprake, laat staan de inbreng van de burger. De enkele discussies die ik in de VU&ID meemaakte, ademen hoe dan ook een heel andere sfeer: niet fnuikend, maar open, op het anarchistische af; er kan nog gedroomd worden. Misschien is dat wel de essentie: in de SP droomt men niet meer, men telt en hertelt.

- De SP is een partij van "moet-ers". Ik heb in de SP veel mensen ontmoet die militeerden, niet uit ouderwets idealisme, maar omdat ze werknemer waren in een bevriende organisatie, een benoeming gekregen hadden, of nog een bevordering of benoeming voor zichzelf of een familielid in de wacht wilden slepen. Het gratuite was er zeldzaam. Deze manier van werken heeft de socialistische beweging groot gemaakt, in Antwerpen, en jaren later in Limburg. Maar dit komt nu als een boemerang terug. Wie de lijsten van de SP kritisch onderzoekt, zal vaststellen dat ze vol staan met beroeps politici, bedienden van de mutualiteit of de vakbond, personeel uit het rijksonderwijs/ARGO, personen die om één of andere reden verplicht zijn, of minstens niet kunnen weigeren. Gelukkig heb ik ook echt onbaatzuchtige militanten ontmoet, een minderheid. Aan hen

behoud ik een warme herinnering. Werknemers uit de privé-sector zijn een zeldzaamheid in het militantenkader van de SP. Dit leidt tot een onoverbrugbare kloof met de kiezers. Ik vergeet nooit het enthousiasme bij de SP-Limburg, toen zich op een provinciaal partijcongres een spreker aankondigde, die een arbeider bleek te zijn uit de privé-sector, een bouwvakker. Eindelijk een echte kiezer. Nadien heb ik niet meer van hem gehoord. Voor zover ik zicht heb op het militantenkader bij de SP, heb ik het gevoel dat het bestaat uit: werknemers en verantwoordelijken uit de aangesloten organisaties, personeel uit het officieel onderwijs, van poetsvrouw tot directeur, ambtenaren, of werknemers uit openbare diensten. Werknemers uit de privé-sector, zelfstandigen, vrije beroepen... zijn witte raven. Een vergelijking met de VU&ID leert mij dat ook dit blijkbaar anders kan. De privé-sector en de beroepen-waai er zijn hier meer divers aanwezig, hoewel ook hier een ondervertegenwoordiging van lage-re sociale klassen opvalt. Alleen al de diversiteit

---

Van een open debat en creatief denken is nog nauwelijks sprake, laat staan de inbreng van de burger

van het militantenkader stimuleert het kijken met een breedhoeklenzen naar maatschappelijke problemen, in plaats van door de lens van de zuilen en de openbare dienst. Bovendien, omdat de studiedienst van de VU&ID zo karig bemand is, is zij wel verplicht een beroep te doen op vrijwilligers, en op de inbreng van deskundigen die wel sympathiseren met de beweging, maar er geen professionele banden mee hebben: dit leidt uiteraard tot een meer onbevangen inbreng.

- Tenslotte: ik weet wel dat politiek een mannenzaak is, maar de SP is toch wel bijzonder vrouwonvriendelijk. Het is niet zo dat de SP geen vrouwen wil, maar de cultuur is van die aard, dat weinig vrouwen zich geroepen worden om er actief te militeren. De SP is eigenlijk de enige democratische partij die wetgeving nodig heeft in verband met quota om voldoende ruimte te creëren voor vrouwen; in de andere partijen slagen de vrouwen er veel beter in, ook zonder wettelijke verplichting, een plaats te veroveren.

Waarom deze stap?

Dat ik niet meer voor de SP zou stemmen was mij al een tijd duidelijk. Het was mij ook al duidelijk geworden dat er geen goede en slechte democratische partijen zijn, wel dat ze alle hun sterke en zwakke punten hebben.

Van de andere partijen ligt de VU&ID mij het nauwst aan het hart.

Mijn vader was als verruimingskandidaat in 1968 door de VU gecoöpteerd als senator. Mijn hele familie is steeds min of meer actief geweest in de VU. De VU was voor mij geen onbekende. Maar er was toch meer nodig om mij deze stap te doen zetten. Ik zet mijn argumenten op een rijtje.

De besluitvorming in België zit hopeloos vast

Guy Tegenbos, die de huidige meerderheid nochtans niet ongenegen is, verwoordde het meesterlijk DS Magazine van 31 december 1998, onder de titel "Regeren is stilstaan": "Deze regering is niet meer in staat tot regeren. Het lukt enkel nog als ofwel Europa, ofwel het woedende volk het daartoe dwingt".

Neem nu de sociale zekerheid. "Er gebeurt daar niets, behalve het verleggen van wat zandzakjes als in de financiën een nieuwe dijkbreuk dreigt". Als slot van het Vlaams Economisch Congres in 1995 hield premier Jean Luc Dehaene een redevoering, die ik zo schitterend vond, zowel in zijn analyse als in het aangeven van de oplossingsmogelijkhe-

den, dat ik hem nog steeds als verplichte lectuur gebruik bij mijn studenten. Iedere zomer, bij het samenstellen van de leatuurflapper voor het volgende academiejaar, moet ik vaststellen dat deze redevoering nog niets aan actualiteitswaarde verloren heeft: de analyse klopt nog steeds, de oplossingen wachten nog steeds op uitvoering. Dit is de tragedie van deze regering in een notendop: genoeg knappe koppen, maar onoverkomelijke bezwaren om plannen uit te voeren.

Zonder de ontsnapping van Dutroux was er geen Octopusakkoord gekomen, en zonder de stok van de Euro hadden we de rijksschuld niet naar beneden gekregen.

We hebben niet alleen nood aan meer debatcultuur, we hebben vooral nood aan een meer onbevangen aanpak door de politici van prangende politieke problemen.

Een aantal politici, en niet van de minsten, hebben binnen hun partij geprobeerd verandering op gang te trekken: Johan Van Hecke, Norbert De Batselier met *Het Sienjaar*, Guy Verhofstadt met zijn *Burgermanifest*. Ze zijn allen teruggedroten, uitgelachen, of nog erger, genegeerd. Een herschikking van de politieke partijen, zoals in Italië gebeurd is, zou voor België een verademing kunnen zijn. Koudwatervrees?

Vlamingen en Walen spreken een andere taal

Een belangrijke reden voor dit immobilisme is het voortdurende gehakketak tussen de gemeenschappen, tussen België en Vlaanderen, het verschil in cultuur tussen Vlamingen en Walen. Gezondheidszorg, mobiliteit, justitie... Vlamingen en Walen willen verschillende oplossingen. Iedere federale staat wordt geconfronteerd met getouwtrek tussen de verschillende niveaus, maar in België zijn de centrifugale krachten extra groot omdat we geen nationale politieke partijen hebben. Ik kan niet stemmen voor een PS, een PRL of een PSC: deze politici hebben er bijgevolg geen enkel belang bij rekening te houden met de Vlaamse kiezers, en vice versa. Compromissen tussen de taalgemeenschappen zijn electoraal niet lonend. In Duitsland moeten SPD en CDU daarentegen rekening houden met de kiezers uit alle Länder; en ook in de Verenigde Staten is er slechts één Democratische en één Republikeinse partij. Alleen al om die reden kan België niet anders dan zo vlug mogelijk te evolueren naar een confederale staat.

Homogene bevoegdheidspakketten

Daarnaast stellen we vast dat homogene bevoegdheidspakketten een uitweg zijn uit het immobilisme. Enkele voorbeelden:

Dank zij een doortastende minister van onderwijs en een competente secretaris-generaal is men erin geslaagd het onderwijs op een nieuw spoor te zetten en de nodige aanpassingen door te voeren; zelfs de verzuiling kon voor een deel doorbroken worden; indien onderwijs nationale materie was gebleven, waren we in Vlaanderen nog jarenlang opgescheept geweest met

zinloze stakingsacties van leerkrachten tegen onvermijdelijke herstructureeringen. De federalisering heeft globale dossiers gedeblokkeerd: na twee jaar Vlaams onderwijsbeleid lag al een decreet op de universiteiten op tafel. De regionalisering van de zogenaamde buurtspoorwegen, De Lijn, heeft gezorgd voor een modernisering van deze sector van het openbaar vervoer. Het structuurplan Vlaanderen zorgt ervoor dat eindelijk werk wordt gemaakt van ruimtelijke ordening (te laat!).

En zelfs het recente gelijke kansenbeleid in Vlaanderen werpt al na enkele jaren zijn vruchten af: minister Smet probeert al jaren cijfergegevens te verzamelen en verfijnen betreffende M/V-situatie; in de rapportering van de Vlaamse Regionale Statistiek van 1998 is nu al een hoofdstuk Gelijke Kansen opgenomen; dit kan niet anders dan erg frustrerend te zijn voor een competente federale minister die al jaren aan de emancipatieweg tinnert.

Wat we zelf doen, doen we soms beter: ik denk aan onderwijs, ik denk aan de reorganisatie van de Vlaamse administratie. Het moet erkend: het beleid in Vlaanderen kent meer consistentie en vaart dan het federale.

Andere meerderheid nodig

De huidige regering is al twaalf jaar aan de macht, met een steeds kleiner wordende meerderheid. In Vlaanderen bestaat ze het zelfs te regeren met 1

stem meerderheid. Zoiets durft men zelfs niet op gemeentelijk niveau.

Iedereen weet dat een democratie vraagt om regelmatige machtswissels, want "macht corrumpert, en absolute macht corrumpert absoluut". In België en Vlaanderen is men verplicht te regeren met coalities. We vinden dan ook op alle bestuursniveaus alle mogelijke coalities terug. Geen enkele democratische partij is a-priori uitgesloten; het Egmontpact heeft de VU geleerd wat het betekent om in de meerderheid te zitten op nationaal vlak; het monsterverbond in Antwerpen bracht Agalev in het bestuur.

De grootste tegenstander van een

verdraagzame multiculturele samenleving is

de traditionele arbeidersklasse, het

proletariaat zonder vaderland; de

leeftijdscriminatie is blind voor sociale

klasse, en de gelijke kansen voor mannen en

vrouwen doorsnijdt eveneens de traditionele

klassenstrijd.

Dit heeft alles te maken met het feit dat de traditionele breuklijnen tussen de politieke stromingen een andere dimensie gekregen hebben.

De kloof tussen gelovigen en vrijzinnigen is minder duidelijk als gevolg van de secularisering. Echte gelovigen en kerkgangers zijn een minderheid geworden; vrijzinnigen hebben veel van hun gecrispeerd-

heid losgelaten. De abortuswetgeving heeft hierin een grote rol gespeeld, en heeft in feite de verdraagzaamheid aan beide zijden vergroot. Dit heeft ook tot gevolg dat de vrijzinnigen in Vlaanderen de Walen niet meer nodig hebben tegen het zogenaamde klerikale Vlaanderen.

Wat moeten we ons nog concreet voorstellen bij de klassenstrijd en de tegenstellingen tussen arbeid en kapitaal? Natuurlijk bestaan sociale klassen nog steeds, en lopen de belangen van werkgevers en werknemers niet parallel. Maar naast de ongelijkheden tussen de sociale klassen hebben zich de laatste decennia andere ongelijkheden gemanifesteerd die leiden tot min of meer grove vormen van discriminatie: etnische, leeftijds-, geslachtsdiscriminatie. Zij doorkruisen de sociale klassen, en leiden zelfs tot grote verwarring. De grootste tegenstander van een verdraagzame multiculturele samenleving is de traditionele arbeidersklasse, het proletariaat zonder vaderland; de leeftijdsdiscriminatie is blind voor sociale klasse, en de gelijke kansen voor mannen en vrouwen

doorsnijdt eveneens de traditionele klassenstrijd. Meer nog: de lagere klassen zijn minder gevoelig voor deze ongelijkheid dan de hogere.

Slechts één traditionele breuklijn heeft aan invloed gewonnen: deze tussen Vlamingen en Walen. Hieruit volgt dat de positionering van de politieke partijen, die ontstaan zijn op deze breuklijnen minder duidelijk geworden zijn.

Voor maatschappelijke problemen zijn bovendien geen 500 oplossingen mogelijk.

België is een democratisch land, binnen de EU, met zijn eigen specifieke geschiedenis en cultuur, en vooral ook met zijn concrete financiële middelen en beperkingen; dit is een duidelijk afgebakend kader waarbinnen oplossingen gezocht moeten worden voor maatschappelijke problemen. De verschillende partijen zullen uiteraard verschillende klemtonen leggen, maar deze zullen geen mijlenver uit elkaar kunnen liggen.

De wijze waarop de regering Jospin momenteel de plannen tot hervorming van de ziekteverzekering van gewezen premier Juppé probeert door te duwen, spreekt in dit verband boekdelen.

Ben ik nu plots een Vlaams nationalist geworden?

Nationalisme ligt natuurlijk niet goed in de markt in kringen die zich progressief noemen. We mogen nochtans niet vergeten dat liberalisme en democratie twee kinderen hebben voortgebracht: nationalisme en socialisme. Beide beroepen zich op de kleine man op één of andere manier. En beide hebben verschrikkelijke aberraties gekend: fascisme en communisme. We mogen niet de intellectuele fout begaan socialisme te vermengen met communisme, en nationalisme met fascisme.

Wat betekent nationalisme dan wel voor mij?

Voor mij is het democratisch nationalisme er één zonder vlag en wimpel, het is bescheiden, individualistisch, ironisch, gastvrij. Het is begaan met de leefbaarheid van onze steden en onze dorpen. Het is gebaseerd op waarden die zo diepmenselijk en humanistisch zijn, dat ze zo goed als onbewust geworden zijn. Is het wat de socialisten solidariteit noemen?

Sociale klassen zijn een schimmig begrip geworden, omdat er nog andere fundamentele bronnen van sociale ongelijkheid zijn. Wat mensen aan elkaar bindt is niet in de eerste plaats de sociale klasse, maar de concrete gemeenschap waarin ze leven. Wat de huidige samenleving grote onzeker-

heid geeft, is juist het uiteenvallen van deze basisgemeenschappen, van deze "communities". In deze anonieme samenleving is het belangrijk te zoeken naar wat mensen aan elkaar bindt, eerder dan wat hen scheidt.

Dit pleidooi voor solidariteit in kleine gemeenschappen betekent uiteraard niet dat ik een pleitbezorger zou zijn van regionaal egoïsme. Ik heb geen bezwaar tegen financiële steunverlening aan Wallonië en zelfs aan Brussel; maar ik vind dat we hierin redelijk moeten zijn. Ik bedoel het volgende: Europa erkent ook Doelstelling 1 en Doelstelling 2 gebieden, die kunnen genieten van extra financiële steun. Maar deze steun is gebaseerd op objectief vaststelbare criteria, en wordt slechts verleend mits het stellen van meetbare doelstellingen, en op basis van cofinanciering. Ook het IMF en de Wereldbank pleiten er meer en meer voor om hulp aan ontwikkelingslanden te koppelen aan "good government". Recent onderzoek wijst bovendien uit: meer hulp betekent niet noodzakelijk meer groei. IJveren voor een confederaal België betekent bijgevolg in geen enkele zin een verminderde solidariteit met Wallonië. Solidariteit tussen de regio's is één van de basisprincipes van de Europese Unie; a fortiori moet dit gelden binnen België.

Tot slot

Het sociale gedachtegoed dat ik leerde binnen de socialistische beweging neem ik zeker mee naar de VU&ID.

Ik heb gekozen voor een partij die op alle niveaus beleidsverantwoordelijkheid gedragen heeft en dit opnieuw wil doen. Het is ook een partij die op een meer onbevangen manier dan de traditionele partijen de huidige uitdagingen aankan, omdat ze niet voortdurend moet omkijken naar de belangen van zuilorganisaties.

Maar het is ook een partij die weet dat politiek de kunst van het mogelijke is.